

Waarom blijven sommige liedjes in je hoofd hangen?

(1) “P-p-p-poker Face, p-p-poker Face.” Lady Gaga is een ster in het schrijven van refreinen die eeuwig in je hoofd blijven hangen. In muziektermen worden dit soort nummers ook wel oorwurmen genoemd. En daar heb je diverse soorten van. “In de muziek bestaan korte- en langetermijnoorwurmen”, legt muzikwetenschapper Ashley Burgoyne uit. Ze weet veel van muziek en werkt bij de Universiteit van Amsterdam.

“Kortetermijnoorwurmen zijn nummers die je net op de radio hebt gehoord en die de komende dagen in je hoofd blijven hangen.” Wat maakt deze songs tot oorwurm?

Lady Gaga, zangeres van het nummer Poker Face

(2) De eerste reden ligt voor de hand. “De kans is groot dat een nummer blijft hangen als je het net gehoord hebt.” Oké, en verder? In Engeland vroegen muzikwetenschappers 3000 mensen naar hun veelvoorkomende oorwurmen. Deze nummers vergeleken de onderzoekers met nummers die niet als oorwurm benoemd zijn, maar wel

even populair waren.

(3) De oorwurmen onderscheidden zich van de ‘gewone’ liedjes door een over het algemeen sneller tempo en een makkelijk te herinneren melodie. “Bij de herkenbare melodieën moet je denken aan een gemiddeld nummer uit de Top 40. Popmuziek dus”, zegt Burgoyne. “Popmuziek is zeer populaire muziek. De meeste mensen luisteren naar popmuziek.” (4) “I’m walking on sunshine, whoa” is een voorbeeld van een vrolijke kortetermijnoorwurm. “Muziek met een positieve lading brengt je tot een hogere gemoedstoestand en daardoor voel je je positiever”, vertelt Burgoyne. Maar zijn vrolijke liedjes altijd de nummers die makkelijker in je hoofd blijven hangen? En blijven songs eerder hangen als je vrolijk bent? “Nee, in principe is er sprake van hetzelfde fenomeen. Een triest liedje kan net zo goed blijven hangen als een vrolijk liedje.”

(5) Je kunt het volgens Burgoyne ook anders bekijken: “Er is een samenhang tussen vrolijke liedjes en

een sneller tempo in de muziek. En een sneller tempo is een van de kenmerken van een kortetermijnoorwurm.” Op basis daarvan zou je kunnen zeggen dat positieve nummers iets makkelijker blijven hangen. “En aangezien muziek met een positieve lading je vrolijker maakt, zou je kunnen zeggen dat oorwurmen meer voorkomen als je vrolijk bent. Maar dit is nog niet wetenschappelijk bewezen”, vertelt Burgoyne.

(6) Naast de kortetermijnoorwurmen bestaan er ook langetermijnoorwurmen. “Dit zijn liedjes die je tientallen jaren later zelfs nog herkent”, vertelt Burgoyne. “Waarvan je denkt: ik heb geen idee wie de artiest is en welk liedje dit is. Maar ik heb het eerder gehoord en ik zing al mee.” Hoe dit precies werkt in het brein, blijft tot de dag van vandaag een raadsel.

(7) Volgens onderzoek van Burgoyne dragen verschillende kenmerken bij aan de herkenbaarheid. Om te beginnen is dat herhaling. Een korte herhaling van kleine motieven¹⁾ binnen een melodie is een belangrijk kenmerk voor een langetermijnoorwurm.

(8) Voor de langetermijnherinnering is het volgens Burgoyne verder belangrijk dat er een moment in het liedje is waar je de melodie hoort zonder al te veel begeleiding. “Dat zie ik ook terug in mijn onderzoeken. In een gemiddeld popliedje is de melodie de eerste keer redelijk simpel. De tweede keer hoor je al meer, de derde keer hoor je een tweede melodie gelijktijdig met de hoofdmelodie. De vierde keer hoor je plotseling een heel orkest. Je zou denken dat je je deze vierde keer het best herinnert, want die valt het meest op.” Uit onderzoek van Burgoyne blijkt dat juist de eerste en eenvoudigste melodie het snelst herkend wordt. De melodie moet voor een langetermijnoorwurm niet te verrassend zijn.

(9) Om je song goed te laten hangen, moet hij dus vooral erg gemiddeld en niet te opvallend zijn. Als laatste moet het nummer goed zingbaar zijn om te blijven hangen. Een nummer is volgens Burgoyne goed te zingen als het verschil tussen de hoogste en de laagste noot niet te groot is: “P-p-p-poker Face, p-p-poker Face”. Eén noot, dat is voor iedereen perfect te doen.

naar een artikel van Tijmen Koppelaar, Quest, 2 augustus 2021

noot 1 motief: een muzikaal fragment van een paar noten